

Særemne nr. 60

FOREGANGSKVINNER

Den som besvarer listen er innforstått med at svaret blir arkivert (anonymt) og blir brukt av forskere i dag og i fremtiden. Brukere av materialet må forplikte seg til å verne opphavspersonens og eventuelt andre personers integritet.

Hva er kvinners plass? Mange grenser er flyttet siden norske kvinner fikk stemmerett i 1913. Det har ikke skjedd uten innsats. I 2013 vil Norsk Folkemuseum markere hundreårsjubileet for kvinners stemmerett med en utstilling som skal vise historiene til enkeltkvinner som på ulike måter har bidratt til å utvide kvinners spillerom. Vi vil at utstillingen skal favne vidt. Det er ikke bare de mest kjente kvinnene, som har markert seg offentlig, som museet vil vise frem. Vi vil også vise frem de mange hverdagskvinnene som har vært med på å endre synet på hva kvinner kan og ikke kan gjøre og hva som er kvinnelig.

Det har vært mange regler for hvor og hvordan kvinner kunne bevege seg utenfor hjemmet. Hva har de kunnet si? Hva har de kunnet gjøre? Hvilke yrker og posisjoner i samfunnet har de kunnet innta? Også innenfor kunst og idrett har det vært mange oppfatninger om hvordan kvinner skulle delta. Hvilke instrumenter passer for kvinnelige musikere? Hva slags fortellinger passer det at kvinnelige forfattere skriver? Hvilke idretter passer det for kvinner å konkurrere i?

FIRE FOREGANGSKVINNER

Cecilie Thoresen (1858-1911) ble Norges første kvinnelige student i 1882. Hun var en av ti kvinner som stiftet Kvindestemmeretsforeningen, som skal ha mye av æren for at kvinner fikk stemmerett i 1913. Det tok lang tid før det ble mer vanlig for kvinner å ta utdanning.

Mathilde Henriksen (1866-1944) var Norges første politikvinne, ansatt ved Kristiansand politikammer i 1910. Hun ble utsatt for en massiv bakvaskelseskampanje fra en mannlig kollega som var imot kvinner i politiet. Hun stevnet ham for ærekrenkelser og vant saken, mens han ble straffet med fengsel og tap av stemmeretten i 10 år.

Synnøve Finden (1882-1957) gikk veien fra tjenestejente til fabrikkveier. Hun utdannet seg som meierist og sammen med Pernille Holmen opprettet hun en ostefabrikk i 1928. På slutten av 1930-tallet hadde de seks varebiler som kjørte leveranser til hele Østlandet.

Da **Grete Waitz** (1953-) begynte med løping, fikk ikke kvinner konkurrere på de lengste distansene i mesterskapene. I 1988 hadde Grete Waitz vunnet New York maraton ni ganger.

Folkemuseet vil gjerne ha hjelp til å finne frem til kvinner som har tøyet grensene for hva man har oppfattet som passende. I denne søremnelisten fra NEG stiller vi følgende spørsmål:

Kan du gi oss eksempler på kvinner som har vært med på å flytte grenser for hva kvinner kan og ikke kan gjøre?

Det kan være nasjonalt kjente kvinner, noen fra din del av landet eller fra ditt hjemsted. Fortell om én eller flere slike kvinner, om hva de gjorde og hvilken betydning de har hatt. Hvilke reaksjoner fikk de? Hvordan har man sett på dem i ditt lokalmiljø? Har de på noen måte påvirket hva du selv mener om hva kvinner kan gjøre?

Har du noen eksempler fra ditt miljø på kvinner som tok utdanning da det enda ikke var vanlig? Eller kvinner som valgte yrker som tradisjonelt var forbeholdt menn? Eller kvinner som tok arbeidsoppgaver som tradisjonelt var ansett som mannsarbeid? Husker du i så fall også hvordan folk reagerte på dette? Kjenner du eksempler på kvinner som ikke kunne ta den utdannelsen de ønsket fordi de var kvinner?

Til slutt:

Er det noen yrker eller oppgaver du synes passer spesielt godt for kvinner? Og er det noen yrker eller oppgaver du synes ikke passer for kvinner? Hva er i så fall årsakene til at kvinner passer/ikke passer for disse yrkene eller oppgavene?

Norsk etnologisk gransking